

శ్రీమదాంధ్ర మహా భారతము
ఉద్యోగపర్వము
చతుర్థాశ్వాసము.

జనమేజయునికి వైశంపాయనుడు మహాభారత కథను ఈవిధంగా చెప్పసాగాడు.

ఆ ప్రకారంగా శ్రీ కృష్ణుడు కురుసభనుండి బయటకు వచ్చాడు. అతనిని కౌరవ ప్రముఖులు మర్యాదపూర్వకంగా అనుసరించారు. బయట దారుకుడు రథంతో సహా వేచి ఉన్నాడు. అప్పుడు శ్రీకృష్ణుడు తనతో వచ్చిన వారినందరిని చూచి “ఇంక మీరు ఉండండి నేను వెళతాను.” అని చెప్పాడు.

అప్పుడు ధృతరాష్ట్రుడు కృష్ణుని చూచి, “కృష్ణా! కౌరవ పాండవులు కలిసి ప్రశాంతంగా జీవించడానికి నేను చేయ తగిన ప్రయత్నములు నేను చేసినాను. ఇది అందరికీ తెలుసు. నేను శుద్ధుడననీ ఇందులో నా తప్పు ఏమీ లేదని నీకు తెలిస్తే చాలు. అందరికీ తెలిసినట్టే. నీవు తెలుసుకొనడమే నాకు ముఖ్యం.” అని అన్నాడు ధృతరాష్ట్రుడు. అప్పుడు కృష్ణుడు తనతో వచ్చిన బాహ్లిక, భీష్మ, ద్రోణ, కృప ప్రముఖులను చూచి

“సభలో జరిగినది అంతా మీకు తెలుసుకదా. మీరందరూ కనులారా చూచారు. చెవులారా విన్నారు. ఇప్పుడు మహారాజు ఇందులో తన తప్పు ఏమీ లేదు అంటున్నాడు. కావున నాకు ఇచ్చట ఉండవలసిన పని ఏమీ లేదు. నేను పోయి వచ్చేదను. ఇక్కడ జరిగినది అంతయూ ధర్మపుత్రునకు చెప్పవలెను కదా!” అని వారికి చెప్పి రథం ఎక్కాడు. కాని కౌరవ ప్రముఖులు అందరూ అతని వెంట వచ్చారు. అందరూ కుంతీ దేవిమందిరమునకు వెళ్లారు. అక్కడ రథము దిగి కృష్ణుడు కుంతీదేవి దగ్గరకు వెళ్లాడు. కౌరవ సభలో జరిగినది అంతయూ కృష్ణుడు కుంతీదేవికి చెప్పాడు.

“కృష్ణా! కౌరవులు ఇన్నాళ్లు బాగా తిని పొగరుబట్టి జరగబోయేది తెలియకున్నారు అర్జునుని గాండీవము నుండి వచ్చు బాణయుల రుచి చూస్తేగాని వారికి బుద్ధిరాదు.” అని పలికింది కుంతి.

“అత్తా! నేను తిరిగి పాండవుల వద్దకు వెళుతున్నాను. వారికి చెప్పనది ఏమైన ఉన్నదా!” అని అడిగాడు.

“క్షత్రియులు పరాక్రమమును నమ్ముకొని జీవించవలెను కాని వేరే మార్గము నిషిద్ధము అని చెప్పు. ఉత్తమ వంశములో పుట్టినవారు,

క్షత్రియధర్మమును ఆచరిస్తారు. బుద్ధిహీనులు ఏదో ఒకవిధంగా దీనంగా జీవిస్తారు. నీ బావమరుదులు సంధికోసం ఎంతో ప్రయత్నించారు. కాని అది కుదరలేదు. అదీ వారి మంచికే జరిగింది. క్షత్రియులకు వీరత్వము కులధర్మము. అర్జునుడు యుద్ధములో తన వీరత్వము చూపకుంటే నలుగురిలో పలుచనైపోడా. భీమునికి ఈ సంధి తగునా! అసలు వాళ్లమాటలు విని నీవు ఈ సంధికి రావచ్చునా! భగవంతుని దయవలన ఈ సంధి భగ్న మైనది. అయినా కృష్ణా! నాడు నిండు సభలో ద్రౌపదికి జరిగిన అవమానము పాండుపుత్రులు అప్పుడే మర్చిపోయారా! అప్పుడు ధర్మప్రకారము అడవులకు వెళ్లారు కాని ఇప్పుడేమయింది. తమకు రావలసిన అర్థరాజ్యము ఇవ్వకపోతే యుద్ధము చేసి తీసుకొనవలెనని ఒకరు చెప్పాలా! కౌరవులు ధర్మవిరుద్ధంగా ప్రవర్తిస్తుంటే వారికి బుద్ధి చెప్ప పనిలేదా! ” అని పాండవులకు నా మాటగా చెప్పు.

“కృష్ణా! నేను ఇక్కడా బాగానే ఉన్నానని చెప్పు. వీరులుగా బతకమని వాళ్లకు చెప్పు నీవు పోయిరమ్ము.” అని పలికింది కుంతీదేవి.

తరువాత శ్రీకృష్ణుడు తనతో వచ్చిన వారందరినీ ఇంక ఉండమని చెప్పాడు. కర్ణుని చూచి “కర్ణా! రావయ్యా! ఊరి పాలిమేర వరకూ నన్ను సాగనంపవా! ” అని తన చెయ్యి అందించి రథం ఎక్క మన్నాడు. కర్ణుడు

శ్రీకృష్ణుని చెయ్యిపట్టుకొని రథం ఎక్కాడు. రథం హస్తినాపురం వదలి పెట్టింది. కర్ణుని రథం కృష్ణుని రథాన్ని వెంబడించింది.

తరువాత ధృతరాష్ట్రుడు మరల తన కొలువ కూటమునకు వెళ్లాడు. అందరూ కూర్చుని జరిగిన విషయములు చర్చించుకుంటున్నారు. “మహారాజా! అదేమిటి కుంతీ దేవి అలా మాట్లాడింది. మాకు ఆమె మాటలు చాలా ఆశ్చర్యము కలిగించాయి. కృష్ణుడూ అలాగే మాట్లాడాడుకదా. ఇంక ధర్మజానికి పట్టపగ్గాలుండవు. ఏమి జరుగుతుందో ఏమో.” అని భీష్ముడు, ద్రోణుడు సుయోధనుని చూచి “సుయోధనా! ఇప్పటికి మించిపోయినది లేదు. నీవు వెంటనే వెళ్లి ధర్మపుత్రుని కలుసుకో. దారి మధ్యలో శ్రీకృష్ణుని కలుసుకో. సమస్యను శాంతియుతంగా పరిష్కరించుకో. మేము జీవన సంధ్యలో ఉన్నాము. ఈ వయసులో మాకు ఈ యుద్ధము ఏల తెచ్చిపెట్టెదవు. తరువాత నీ ఇష్టం. ఇంక మేము వెళ్లి వస్తాము.” అని హితవు పలికి సభను విడిచి వెళ్లిపోయారు. తరువాత ధృతరాష్ట్రుడు సభ చాలించాడు.

అక్కడ శ్రీకృష్ణుడు కర్ణుని తో కలిసి ఊరి బయటకు వెళ్లాడు. కర్ణుని రథం అతనిని అనుసరించింది. ఒక నిర్జన ప్రదేశంలో తన రథం

ఆపించాడు శ్రీకృష్ణుడు. తమ మాటలు ఎవరూ వినడం లేదు అని ధృ
వపరుచుకొని కర్ణునితో ఇలా అన్నాడు.

“కర్ణా! నీకు పెద్దలంటే గౌరవము. నేను చెప్పినది సావధానంగా
విను. కుంతీదేవి కన్యగా ఉన్నప్పుడు, దుర్వాసుని మంత్ర మహిమ చేత,
సూర్యుని వలన నిన్ను కన్నది. నీవు కుంతీ పుత్రుడువు. పాండవులలో
పెద్దవాడవు. నీవు తన అన్న అని తెలిసిన ధర్మజుడు నీకు సాష్టాంగ
ప్రమాణము చేస్తాడు. నీకు పట్టాభిషేకము చేస్తాడు. నీవు ఈ కురు
సామ్రాజ్యానికి చక్రవర్తివి అవుతావు. నీవు చక్రవర్తిగా రథంలో వస్తుంటే,
యువరాజు యుధిష్ఠిరుడు నీకు వింజామరలు వీస్తాడు. వాయు
పుత్రుడు నీకు ఛత్రము పడతాడు. సవ్యసాచి అర్జునుడు నీ రథానికి
సారథ్యం వహిస్తాడు. పాంచాల, యాదవ రాజులు నీ వెంట వస్తారు.
అభిన్యుడు మొదలగువారు నీ చుట్టూ ఉంటారు. ఇట్టి మహేంద్ర
వైభవము అనుభవిస్తూ నీవు ఈ భూమండలాన్ని పరిపాలించు. కర్ణా!
ఇంకొక విశేషము కూడా కలదు. ద్రౌపది తన భర్తలు ఐదు మందితో
పాటు నిన్ను ఆరవ భర్తగా పొందుతుంది అని రహస్యంగా చెప్పాడు కృ
ష్ణుడు.

(ఈ సందర్భంలో మనము మూలప్రతులలో ఏమి ఉన్నదో చూద్దాము. ఎందుకంటే ద్రౌపదిని గురించి కృష్ణుడు అలా మాట్లాడాడా అని సందేహం కలగడం సహజం.

సంస్కృత మూలంలో “షష్ఠీ చత్వాం తథాకాలే ద్రౌపద్యుపగమిష్యతి.” అని ఉన్నది. తథా కాలే అంటే ఎవరికి తోచిన అర్థం వారు తీసుకున్నారు.

ఇంక తిక్కనగారి భారతంలో “పాంచాల రాజపుత్రియు నంచితముగ నిన్ను బొందు నాఱవ వరుసన్. ” ఇక్కడ పాండు, వరుస అనే పదాలు ఉన్నాయి. వీటికి ఎవరికి తోచిన అర్థం వారు తీసుకున్నారు. ఇంక తిరుపతి వేంకట కవులు రచించిన “పాండవోద్యోగము” అనే నాటకంలో “నిన్నా సతి పెండ్లియాడగల దారవ భర్తగ సూర్య నందనా” అని ఉన్నది. పెండ్లి, భర్త అనే మాటలు ఈనాటకంలో మాత్రం వినబడ్డాయి.

ఇక్కడ ఒక విషయం గమనించాలి. సాధారణంగా మనం మాట్లాడు కొనేటప్పుడు ఆ అమ్మాయి నీకు వరుస అవుతుంది అంటారు. అంటే పెండ్లి చేసుకోడానికి వరుస అవుతుంది అని అంతేగాని పెండ్లి చేసుకున్నది అని కాదు కదా. సాధారణంగా మేనత్త మేనమామల పిల్లలు వరుస అవుతారు. ఇక్కడ కూడా ద్రౌపది నీకు ఆరవ వరుస అవుతుంది అని అన్నాడే కాని నిన్ను పెండ్లి చేసుకుంటుంది అని

అనలేదు కదా. ఈ విధంగా అర్థం చేసుకుంటే కృష్ణుని పాత్ర ఔచిత్యానికి భంగం కలగదు అని నా భావన.)

ఈ మాటలు విన్న కర్ణుడు కృష్ణునితో ఇలా అన్నాడు. “కృష్ణా! నీవు చెప్పి న విషయములు నేను కూడా విన్నాను. కుంతీదేవి నన్ను ప్రసవించి, నిర్దయగా నన్ను ఒక నదిలో వదిలి పెడితే, దయతో నన్ను ఒక సూతుడు తెచ్చి పెంచి పెద్ద చేశాడు. తన కుమారులతో సమానంగా నన్ను పెంచాడు. ఆ సూతుని భార్య కూడా నన్ను తన కన్న కొడుకు కన్నా మిన్నగాపెంచింది. ఇప్పుడే అన్నావు కదా. నేను పెద్దలను గౌరవిస్తాను అని, ధర్మం తెలిసిన వాడిని అని. నాకు సూత కులాచార ప్రకారం అన్ని కర్మలు జరిగాయి. కాబట్టి నేను కూడా నా తల్లితండ్రులకు నా విద్యుక్త కర్మలు నిర్వర్తించాలికదా. అలా చేయకుండా ఇప్పుడు నేను రాజకుమారుడిని అని పాండవుల దగ్గరకు రావడం న్యాయమా! ధర్మ మా! నీవే చెప్పు. ఒక సూతుడిగా నాకూ బంధువులు, సోదరులు, మిత్రులు ఉన్నారు. వారిని విడిచి పెట్టడం ధర్మమా! ఇంతటి చక్రవర్తి నన్ను సూతుడు అని కూడా చూడకుండా నన్ను తన తమ్ముళ్లకంటే మిన్నగా చూచుకుంటున్నాడు. నన్ను ఒక రాజును చేశాడు. అటువంటి సుయోధనుని యుద్ధం ముంచుకొస్తున్న వేళ విడిచి పెట్టడం ధర్మ మా! పైగా సుయోధనుడు నన్ను అర్జునునికి దీటుగా భావిస్తున్నాడు. అతడి

నమ్మకం నేను ఎలా వమ్ము చెయ్యగలను. నేను అర్జునునితో యుద్ధం చేయకుండా తప్పుకుంటే లోకులు నవ్వరా! నేను ఇప్పుడు పాండవులతో చేరితే అది అర్జునునికే అపకీర్తి కదా! నాకూ అవమానమే కదా! కృష్ణా! నీకు తోచింది నువ్వు చెప్పావు. దయచేసి ఈవిషయములు ఎవరికీ తెలియనీయకుండా నీ మనసులోనే దాచుకో. ఎందుకంటే ధర్మపుత్రునికి నేను తన అన్న అని తెలిస్తే రాజ్యాధికారానికి ఒప్పుకోడు. అలాంటి ధర్మత్ముడు ఈ భూమిని పరిపాలించడమే న్యాయంకదా! ధర్మరాజు యజ్ఞం చేస్తున్నాడు. అందులో మిగిలిన పాండువలు ఋత్విక్కులు. నీవు వారిని నడిపించే ఉపద్రష్టవు. ఆ యజ్ఞంలో కౌరవులు అనే పశువులను సంహరించి హోమం చేస్తారు. ఆ ధర్మయజ్ఞంలో పుణ్యభూమి అయిన కురుక్షేత్రములో మేము అందరమూ సద్గతులు పొందుతాము.” అని పలికాడు కర్ణుడు.

“ కర్ణా! నేను చెప్పిన మాటలు నీవు వినడం లేదు. నీకు అర్జునుని మీద మాత్సర్యము ఉన్నది. నీకు అర్జునుని చేతిలో పరాభవమో, మరణమో తథ్యము. అంతేకాని నీవు అర్జునుని గెలువలేవు. ఈ యుద్ధంలో పాండవులే గెలుస్తారు. కాబట్టి నీవు హస్తినకు పోయి అక్కడ భీష్మాదులకు, వెంటనే యుద్ధమునకు మహారాత్త నిర్ణయము చెయ్యమని చెప్పు.” అని అన్నాడు కృష్ణుడు.

“కృష్ణా! అది నీవు వేరే చెప్పాలా. అందుకే కదా నేను పాండవుల వద్దకు రానన్నది. పైగా ఈ యుద్ధానికి నాతో పాటు శకుని, దుశ్శాసనుడు కూడా కారణం. వారు పాండవులతో కలిస్తే కదా నేను కలవడానికి. అది అసాధ్యం కాబట్టి ఇది అసాధ్యం. కృష్ణా! నేను యుద్ధంలో గెలిస్తే మరల నిన్ను చూస్తాను. లేకపోతే స్వర్గంలో నీ దివ్యమంగళ విగ్రహం చూస్తాను. ఇంక నాకు సెలవు ఇప్పించు.” అన్నాడు కర్ణుడు.

తరువాత కర్ణుడు తన రథం ఎక్కి హస్తినాపురం వెళ్లిపోయాడు. కృష్ణుడు తన రథం మీద ఉపశ్లావ్యమునకు ప్రయాణం అయ్యాడు.

ఆ సమయంలో విదురుడు కుంతీ దేవి మందిరమునకు వెళ్లాడు. “అమ్మా కుంతీదేవీ! కురు వంశం అంతరించే విధంగా కురు పాండవ యుద్ధం దాపురించింది. ఎవ్వరు కూడా శ్రీకృష్ణుని మాట మన్నించలేదు. యుద్ధం ఆపలేదు. అయినా కౌరవులకు పాండవుల బలపరాక్రమములు ముఖ్యంగా అర్జునుని గాండీవం సంగతి తెలిసి కూడా, వారు ఈ యుద్ధానికి సిద్ధపడ్డారు. ఏమి జరుగుతుందో ఏమిటో!” అని ఆందోళన పడ్డాడు.

కుంతీ దేవి ఏమీ మాట్లాడలేదు. తరువాత విదురుడు తన మందిరానికి వెళ్ళాడు. కాని కుంతీ దేవి మనసులో ఇలా అనుకుంది.

“కేవలం రాజ్యం కోసం, సంపదల కోసం తన వారిని చంపుకోడం ధర్మం అవుతుందా? కాని యుద్ధం చేయడం అంటే దుఃఖం కొని తెచ్చుకోవడమే కదా! అది క్షేత్ర రహిత కార్యము ఎలా అవుతుంది. భీష్ముడు, ద్రోణుడు, కర్ణుడు, వీరి వీరావేశము చల్లార్చడం అంత సులభం కాదు కదా. కర్ణుని మనసు ఎప్పుడూ పగతో రగిలిపోతూ ఉంది. కాని మిగిలిన వారికి యుద్ధం మీద అంత ఉత్సాహం ఉన్నట్టు లేదు. కర్ణుడికి తన జన్మ వృత్తాంతం చెప్పి పాండవుల మీద ప్రేమ కలిగిస్తే ఎలా ఉంటుంది? అప్పుడు కర్ణుడు యుద్ధం మాను కొనే అవకాశం ఉంది కదా!” అని ఆలోచించింది. ఎలాగైనా కర్ణుని కలుసుకోవాలని నిశ్చయించుకుంది.

ఆ సయమంలో కర్ణుడు అనుష్ఠానం చేసుకోడానికి గంగానదీ తీరానికి వెళ్ళాడని తెలుసుకొని అక్కడకు వెళ్ళింది. కర్ణుడు అనుష్ఠానం పూర్తి చేసాడు. అక్కడ కూర్చుని ఉన్న కుంతీదేవిని చూచాడు. తన గోత్రనామాలు చెప్పుకొని అభివాదం చేసాడు.

“అమ్మా కుంతీదేవీ! తమరు వచ్చిన కార్యము తెలుసుకొన వచ్చునా!” అని అడిగాడు.

“కుమారా! నీవు సూత పుత్రుడికి కావు. నీవు సూత కులములో జన్మించలేదు. నా వివాహం కాకముందు నేను కుంతిభోజుని ఇంటిలో ఉండగా ఒక మంత్ర ప్రభావమున సూర్యుని ప్రత్యక్షం చేసుకున్నాను. అతని వలన నీవు నాకు జన్మించావు. కాబట్టి నేటి ధర్మము ప్రకారము నీవు కూడా పాండు పుత్రుడవే. కాబట్టి నీవు క్షత్రియుడవు. మరొకరికి సేవ చెయ్యవలసిన అవసరం నీకు లేదు. ధర్మరాజు మొదలగు పాండు పుత్రులకు, దుర్యోధనాది కౌరవులకు నీవే పెద్దవాడవు. నీవే చక్రవర్తివి. ఈ లోకాన్ని అంతటిని పరిపాలించు. ఇంకా రాధేయుడుగా ఉండే అవసరం నీకు లేదు.” అని చెప్పింది.

ఆ సమయంలో సూర్యబింబమునుండి ఒక వాణి వినిపించింది.

“ఇది నిజము. ఆమెచెప్పినప్రకారం నడుచుకో!” అని వినిపించింది.

అన్ని విన్న కర్ణుడు కుంతీదేవి తో ఇలా అన్నాడు. “అమ్మా కుంతీ దేవి! నీవు చెప్పినది నిజము. కాని నేను చెప్పునది కూడా విను. నీవు నన్ను క్షత్రియోచితమైన సంస్కారములకు దూరం చేసావు. ఇప్పుడు

నన్ను క్షత్రియుడనీ నీ కుమారుడననీ అనడం భావ్యమా! నేను సూర్యుని వలన పుట్టాను. నా జన్మ నిందించ తగినది కాదు. కాని ఆ విషయం రహస్యంగా ఉంచబడింది. ఇప్పుడు దానిని అందరికీ తెలియచెయ్యడం ఏం బాగుంటుంది చెప్పు. అర్జునుడు అమిత పరాక్రమంతో ప్రఖ్యాతి చెందుతుంటే, నేను భాస్కరుని వలన కుంతికి పుట్టాను అని చెప్పుకుంటూ వారి పక్షంలో చేరితే, నేను అర్జునునికి భయపడి పాండవులతో చేరాను అని అనుకోరా! అమ్మా! నేను సుయోధనుని వలననే పేరు ప్రతిష్ఠలు గడించాను. ఇప్పుడు, ఈ యుద్ధ సమయంలో అతనిని విడిచి పెట్టడం భావ్యమా! ప్రస్తుతం నేను సుయోధనుని ఉప్పు తిని జీవిస్తున్నాను. అతనికి ద్రోహం తలపెట్టలేను. అలా చేస్తే సాటి రాజులు నన్ను నిందించరా! కాబట్టి నేను సుయోధనుని కొరకు నీ కుమారులతో యుద్ధం చేస్తాను. ఇది నా నిర్ణయం. ఇది మారదు. నీవు అడుగుతున్నావు కాబట్టి ఒక విషయం కపటం లేకుండా చెపుతాను. ధర్మరాజు, భీముడు నకుల సహదేవులు నాకు ఎదురుపడినా వారిని చంపను. అర్జునుని మాత్రం చంపి తీరుతాను. ఎందుకంటే నేను అర్జునుని చేతిలో చచ్చినా, నేను అర్జునుని చంపినా నాకు పేరు వస్తుంది. అర్జునుడు చచ్చినా, నాతో కలిపి నీకు కుమారులు ఐదుగురు. నేను షోతే అర్జునునితో నీకు ఐదుగురు కుమారులు. నీకు ఆరుగురు కుమారులు అనే మాట వదలి పెట్టు. ” అని పలికాడు కర్ణుడు.

“ఏమి చేస్తాం. విధి ఎలా రాసి పెట్టి ఉంటే అలా జరుగుతుంది. నీవు అన్న మాట ప్రకారం అర్జునుని చంపడానికి నేను ఒప్పుకుంటున్నాను. మిగిలిన వారిని వదిలి పెట్టు” అని అన్నది. దానికి సమ్మతించాడు కర్ణుడు. తరువాత అక్కడినుండి వెళ్లిపోయింది కుంతీ దేవి.

ఇంతలో శ్రీకృష్ణుడు ఉపస్థావ్యం చేరుకున్నాడు. ధర్మరాజు, భీమాదులు శ్రీకృష్ణునికి ఎదురేగి అతనికి స్వాగతం చెప్పారు.

“ధర్మజా! దుర్యోధనాదులకు కళ్లు మూసుకుపోయాయి వారు నా మాటవినలేదు. యుద్ధం తప్పదు.” అని అక్కడ జరిగిన విషయములన్ని చెప్పి తన మందిరమునకు వెళ్లిపోయాడు. ఆరోజు రాత్రి శ్రీకృష్ణుడు పాండవుల వద్దకు వెళ్ళాడు.

“ధర్మజా! నేను స్నేహ పూర్వకముగా ఎన్నో మాటలు చెప్పాను. కాని నా మాటలు సుయోధనుడు పెడచెవిని పెట్టాడు. ఏవేవో మాటలాడి నన్ను హేళన చేశాడు. అవన్ని చెప్పి ప్రయోజనం ఏమిటి! ” అని అన్నాడు కృష్ణుడు.

“కృష్ణా! సుయోధనుడు అలా నిన్ను హేళన చేసి మాట్లాడు తున్నప్పుడు సభలో ఉన్న ధృతరాష్ట్రుడు, భీష్మాదులు ఏమీ అనలేదా? అతనిని వారించలేదా? “” అని అడిగాడు ఆతురతగా.

“”ధర్మజా! ధృతరాష్ట్రుడు తన శాయశక్తులా ప్రయత్నించాడు. కాని దుర్యోధనుడు వినలేదు. నేను కూడా శంతన మహారాజు వంశము గురించి, మీ తండ్రి, ధృతరాష్ట్రుని పుట్టుక గురించి, మీ తండ్రిగారు చేసిన రాజ్యవిస్తరణ గురించి, మీరు రాజసూయయాగం చెయ్యడం, కపటద్యూతంలో మీ రాజ్యం అపహరించి మిమ్మల్ని 13 ఏళ్లు అడవులకు పంపడం మీరుపడ్డ కష్టములు అని వివరించి చెప్పాను. మీకు న్యాయప్రకారం రావలసిన రాజ్యభాగం ఇవ్వకపోతే కౌరవ నాశము తప్పదని మొహమాటం లేకుండా చెప్పాను. సభలోని వారందరూ కూడా వారికి తోచినట్టు చెప్పారు. కాని దుర్యోధనుడు వాటిని పెడచెవిని పెట్టి సభలో నుండి తన అనుయాయులతో బయటికి వెళ్లిపోయాడు. తరువాత ధృతరాష్ట్రుడు వెంటనే గాంధారిని సభకు పిలిపించాడు. గాంధారి సుయోధనుని సభకు రమ్మని పిలిచింది. ఆమెకూడా సుయోధనుడికి ఎన్నో మంచి మాటలు చెప్పింది. కాని సుయోధనుడు వినలేదు. తన వారిని యుద్ధానికి సమాయత్తంచేసాడు. నేను కూడా కొంచెం కోపం తెచ్చుకొని బెదిరించాను. మరల కార్యసాఫల్యం కోసం

శాంతం వహించాను. నాకు తోచిన ధర్మములు బోధించాను. సుయోధనుడు నా మీద బలప్రయోగానికి దిగాడు. నేను కొన్ని మాయలు ప్రదర్శించాను. ధర్మజా! నేను వారితో సంధి కొరకు నా శాయశక్తులా పోరాడాను. కాని ప్రయోజనం లేకపోయింది. ఇంక యుద్ధం తప్పదు. మీకు ఎలా తోస్తే అలా చేయండి.” అని ముగించాడు కృష్ణుడు.

తరువాత ధర్మరాజు తమ్ముళ్లను చూచి “శ్రీకృష్ణుడు కురు సభలో జరిగినది అంతా చెప్పాడు. ఇంకా అనుమానం ఎందుకు. యుద్ధ సన్నాహాలు చెయ్యండి. ” అని పలికి మరల కృష్ణుని చూచి “కృష్ణా! మా మనసులోని మాట, ధార్తరాష్ట్రుల మనసులోని మాట ఎరిగిన వాడవు. ధర్మహాని లేకుండా చేయవలసిన కార్యము నిర్ణయింపుము.” అని కోరాడు.

“నిజమే ధర్మజా! ప్రస్తుతం యుద్ధం తప్ప తరుణోపాయం లేదు పైగా మీ తల్లి కుంతీ దేవి కూడా యుద్ధంచెయ్యడమే తక్షణ కర్తవ్యంగా మీకు చెప్పమని చెప్పింది.” అని అన్నాడు.

“కాని కృష్ణా! ఈ కారణంగా నా బంధు వర్గమును యుద్ధములో చంపడానికి నా మనస్సు అంగీకరించడం లేదు. కాబట్టి ధర్మము హితము అయ్యే మార్గము అన్వేషించండి. ” అని పలికాడు.

దానికి అర్జునుడు “అన్నయ్యా! ఏది ధర్మమో, ఏది హితమో మనకేం తెలుసు. అన్ని తెలిసినవాడు కృష్ణుడు. పైగా మన తల్లిగారు చెప్పిమాటల వలన మన సందేహాలు తీరిపోయాయి. తల్లిగారే యుద్ధము తక్షణ కర్తవ్యమని ఆదేశించారు కదా! శ్రీకృష్ణుడు కూడా యుద్ధమే సరియైన మార్గమని చెప్పాడు. ఇంక అనుమానం ఎందుకు?” అని పలికాడు అర్జునుడు.

“అఖిల ధర్మజ్ఞాన ఘనుడు కృష్ణుడు చెప్పిన తరువాత అతని మాటకు తిరుగు లేదు. యుద్ధసన్నాహాలు చెయ్యండి. మనకు ఉన్నది ఏడు అక్షౌహిణుల సైన్యం. దానిని సమర్థవంతంగా నడిపేవాడు, భీష్మునికి దీటుగా మనకు సైన్యాధి పత్యం వహించేవాడు మనలో ఎవరున్నారో వెదకండి. అలాంటి వ్యక్తిని మనం సర్వసైన్యాధ్యక్షుడిగా అభిషేకించాలి” అని ఆదేశించాడు ధర్మరాజు. ఆ మాటలు విన్న సహదేవుడు ఇలా పలికాడు.

(మహాభారతము ఉద్యోగపర్వము చతుర్థాశ్వాసము మొదటిభాగము.)

